

לוחמים שסחבו טראומות מעזה קיבלו
מענה בקליניקה שלו. עמית גרון

מה באמת כואב לך?

כשהפתרונות הקונבנציונליים לא עוזרים, מקשיב הפיזיותרפיסט והמטפל עמית גרון לסיפורו של המטופל ומוצא שם פעמים רבות את התרופה לכאביו. את היכולת להתבונן מחוץ לקופסה רכש בין השאר במסלול החיים המפותל שעבר, ממשפחה תל־אביבית מהשמאל הקיצוני ועד להשתייכותו הנוכחית כחסיד חב"ד

יוסף ארנפלד // צילום: מאיר אליפור

אחד הימים הגיע אל מרפאת הפיזיותרפיה של עמית גרון סמג"ד במילואים בן 40, עורך דין במקצועו, שלחם בעזה תקופה ארוכה. הוא התמודד עם בעיה של בריחת שתן והגיע כדי לקבל תרגילים לחיזוק שרירי רצפת האגן. "היה לי ברור שזה לא השרירים", אבחן גרון. "הוא סיפר שזה קורה בכל פעם שהוא שומע רעש, כך שזה לא קשור למאמץ או לשרירים. אמרתי לו: אני יכול לתת לך תרגילים לחיזוק שרירי רצפת האגן, אבל זה לא יעזור לך. יש פה רפיון שלא קשור לחוזק של השרירים אלא למשהו אחר".

כשגרון התחיל לתחקר אותו לעומק, הסמג"ד שיתף שבמקביל הוא נמצא בטיפול פסיכולוגי בפוסט־טראומה. "'פיקדתי על כוח באירוע קשה מאוד בעזה, וכמה חיילים שלי נהרגו שם', הוא סיפר. שאלתי אותו אם הבעיה התחילה מאז, והוא ענה שזה התחיל ארבעה חודשים לאחר מכן. 'לא הבנתי', שאלתי אותו, 'אחרי האירוע, ארבעה חודשים נוספים המשכת לפקד בעזה?'. התשובה הייתה חיובית. 'ובמה לך שתן?'. מה פתאום? שום דבר. המשכתי לשאול: מה קרה אחרי ארבעה חודשים? 'השתחררתי', הוא ענה, 'רק אז זה התחיל, אבל הפסיכיאטר אמר לי שזה בגלל האירוע, ובגלל שהשתחררתי יש לי זמן לחשוב וזה צף'.

"החלטתי לקחת את השאלות לכיוון קצת אחר - לעיסוקיו באזרחות. תוך כדי הדברים הבנתי שהוא מסוג האנשים שבעצמות הנפש שלהם טבועה המסירות למען הכלל. אין לו משל עצמו כלום. לא סתם הוא פיקד ולחם שנה וחצי, כמעט בלי בית, ילדים או עבודה. אמרתי לו: יכול להיות שהבעיה היא שהשתחררת? כלומר, שהיית בתנועה של מסירות שמתאימה לאופי שלך, ופתאום אתה חוזר לחוזים ועניינים קצת אפורים ומשעממים שמרכיבים את העבודה שלך? הוא חשב קצת וענה: כנראה שכן. הצעתי לו לעשות בחיים האזרחיים שינוי שיגרום לו למצות את הרצון שלו להמשיך למסור את הנפש למען הכלל. הוא שמח מאוד והחליט להתקדם בכיוון. בסיום המפגש שאלתי אותו אם הוא עדיין רוצה לחזק את שרירי רצפת האגן. התשובה כמובן הייתה שלילית".

בשנתיים האחרונות הגיעו למרפאת 'מלוגמא' של עמית גרון לא מעט חיילים פצועים ופוסט־טראומטיים שלא הצליחו לקבל מענה הוליסטי במקומות אחרים. מקרה נוסף היה חייל בשירות סדיר, שבמהלך פעילות לילית ברצועת עזה נפל לתוך תעלה והקרסול שלו הסתובב והתנפח. "כשהגיע הבוקר הוא שלח לי בווטסאפ תמונה של הרגל שלו, שהייתה נראית כמו אבטיח. זה היה נראה כמו נקע חמור. הוציאו אותו לעוטף, עשו לו צילום וראו שאין שבר. הנחיתי אותו לעשות תרגילים כאלה ואחרים. אחרי חודש הוא שלח לי תמונה נוספת של הרגל, והמצב כמעט לא השתנה".

חודש ושבוע אחרי האירוע, כשהרגל נפוחה ומצבה כמעט לא משתפר, הוא הגיע למרפאה. "נגעתי לו ברגל והיא הייתה חמה, רותחת. לא הבנתי

איך זה יכול להיות. בסך הכול מדובר בנקע", הוא מתאר. "בדקתי לו טווחי תנועה, ראיתי שכבר יש חולשה בשרירים והרגל נראית במצב לא טוב. נתתי לו כמובן הדרכה לתרגילים, אבל עדיין הקושיה עמדה בעינה - יש פה משהו לא סביר. ואז שאלתי אותו: מה היה הרקע לנפילה? 'הלכנו והיה פיצוץ', הוא סיפר. שאלתי אותו: נפלת מההדף? הוא השיב בשלילה. המשכתי לשאול: אז מה הקשר בין הפיצוץ לזה שנפלת? 'חשבתי שאני מת', הוא ענה. 'איכשהו מהפיצוץ הזה נכנס לי לראש כאילו אני מת. זאת הייתה החוויה שלי. ההרגשה הזאת הפילה אותי ואז הרגל ננקעה'.

"כאן נפל לי האסימון: 'אתה יכול להמשיך לעשות את התרגילים', אמרתי לו, 'אבל כל עוד החוויה הפנימית של "אני מת" לא תיעלם, המערכת החיסונית שלך תמשיך לייצר שם דלקת, שיכולה להישאר עוד חודשים רבים'. 'מה העצה?' הוא תהה. 'העצה זה לחזור לשירות', השבתי לו. 'תגרוב שלושה זוגות גרביים. זה לא מסוכן, אנחנו יודעים שזה נקע, לא שבר. תצלע קצת, אבל אתה חייב להחזיר לעצמך את החוויה שאתה לא מת. כל עוד אתה בגימ"לים, אתה מת. אתה חייב לחיות מחדש'. הוא חזר לשירות. אחרי שלושה או ארבעה ימים הוא שלח לי תמונה שבה רואים שהנפיחות ירדה בחצי. אחרי עוד עשרה ימים כל הנפיחות ירדה ונעלמה לגמרי".

פצוע מלחמה נוסף שהגיע אליו הוא עמיחי שינדלר מקיבוץ כרם שלום, שנפצע קשה בידיו בפיצוץ ומתפקד עם פרוטזה. "היהודי הכי צדיק שהכרתי בחיים שלי", הוא מעיד. "נתתי לו כמה עצות טובות מבחינת התפקוד הקיים, אבל התרשמתי באופן מפליא מהמצב הנפשי שלו. קשה להאמין שבן אדם עובר כזה דבר, והוא עומד על הרגליים. הוא סיפר לי שאשתו יוצאת לעבודה והוא נשאר בבית עם שישה ילדים ומנהל ארוחת ערב. הוא אפילו מצליח לעשות קוקיות לילדות".

לאכול טרף ולהצביע בל"ד

כבר יותר מ־22 שנה שעמית גרון, בן 48, מסייע למנעד רחב של אנשים הסובלים מבעיות אורתופדיות באמצעים שמחוץ לקופסה הקונבנציונלית, באמצעות שיטה שמשלבת גוף ונפש בהשראת תורות חסידיות.

על אף שחזותו החיצונית מעידה על כך שהוא חסיד חב"ד ברמ"ח ושס"ה, הוא נולד וגדל הרחק משם, במשפחה תל־אביבית חילונית למהדרין. "לא היה בבית שום קשר ליהדות: היו פיתות בפסח, בכל שנות הילדות שלי לא ישבתי בסוכה. רק הדלקנו נרות חנוכה באופן סמלי. בחגים היינו עושים ארוחות משפחתיות, אבל לא מעבר לזה", הוא מספר. "יחד עם חברים מתל אביב, היה לנו מנהג להיכנס למסעדות בשביל הקטע ולשאול: יש לכם תעודת כשרות? כן? אז אנחנו לא אוכלים פה. רק מי שהיה אומר שאין לו תעודת כשרות - היינו מתיישבים לאכול שם. בנוסף לכך היינו מאוד שמאלנים - מרצ ושמאלה. עד היום אבא שלי מאוד אקטיביסט. הוא חבר בארגון שמסיע ערבים מיהודה ושומרון לבתי חולים. יש להם משמרות, ובכל שבת הוא נוסע למחסום שליד טולכרם, לוקח ערבים לבתי חולים בארץ, מסיע ומחזיר אותם".

"אף פעם לא הייתי אקטיביסט, אבל הייתי שמאלני מאוד", הוא מתאר. "בבחירות הראשונות שהייתה לי בהן זכות הצבעה החלטתי להצביע לבל"ד. הרעיון היה שבעצם האג'נדה של השמאלנים היא לעזור ליהודים. הם חושבים שעל ידי השיטה השמאלנית שלהם, הם יעזרו ליהודים. אבל בל"ד באמת דואגים לערבים, לכן החלטתי להצביע לעזמי בשארה. אצל אבא שלי זה היה קו אדום. הוא לקח אותי לשיחה ואמר לי: אומנם אנחנו שמאלנים קיצוניים, אבל בסופו של דבר אנחנו יהודים, אל תגזים. הוא איפס אותי קצת, ואז הצבעתי למרצ".

הטוויסט בעלילה התרחש כמה חודשים אחרי רצח רבין, בשלהי שנת 1995, כשהתגייס לצה"ל. אחרי סיום תקופת ההכשרה הוא הוצב בחטמ"ר שומרון, לטובת אבטחת שאטלים לקבר יוסף. "הייתי עומד בשאטלים ומאבטח את החבורה שנראתה לי הזויה ביותר. הם היו אומרים אמירות שמאוד קוממו אותי באותם ימים, כמו שהשב"כ הרג את רבין, ועוד דברים הזויים שבחיים לא שמעתי. זאת הייתה חוויה מעניינת. היום אני מכיר חלק מהחבר'ה האלה, אבל אז הם נראו לי מעולם אחר".

"למעשה", אומר גרון, "בצבא התחלתי לראות דברים אחרים. עד אז חייתי וגדלתי בבועה של מדינת תל אביב. אף פעם לא הייתי בירושלים, אולי רק במשחק כדורגל של בית"ר ירושלים. מעולם לא הגעתי ליהודה ושומרון, או לכל מקום שיכול קצת להוציא אותי באופן מהותי מהאווירה התל־אביבית. בהמשך השירות הצבאי עשינו אבט"שים ביהודה ושומרון, לאחר מכן עלינו ללבנון למשך תקופה. סיימתי בלי שינוי דרסטי, אך מתוך הבנה שלא כל העולם זה תל אביב".

עם השחרור מצה"ל הוא החל ללמוד פיזיותרפיה בפקולטה למדעי הבריאות באוניברסיטת בן גוריון בבאר שבע, שם הכיר את רעייתו לעתיד, חגית, שהייתה גם היא סטודנטית לפיזיותרפיה. "למרות שהייתי בן 23, צעיר מאוד במונחים התל־אביביים, והיא הייתה דתייה שגדלה באלון שבות - החלטתי שאני רוצה להתחתן איתה", הוא מספר. "שאלתי חברה שלה האם השידוך יכול להצליח, והיא ענתה: 'היא דתייה, שומרת שבת. אתה יודע מה זה חיי נישואים דתיים?' אמרתי: 'גם אני יכול להיות דתי, זה לא מפחיד אותי. אני לא יודע כלום, אבל לא אכפת לי. זאת עסקת חבילה'. למרות שלא יצאתי איתה אפילו פעם אחת, הייתה לי ידיעה ברורה שהיא צריכה להיות אשתי והתבייתי על זה. ניגשתי אליה והצעתי: בואי ניפגש. הלכנו לסרט מטופש בקולנוע, ואחרי הסרט אמרתי לה: מבחינתי אפשר להתחתן. היא זרמה עם העניין ואמרה: יאללה. כך זה נגמר אחרי פגישה אחת. באותו לילה החלטנו שמתחתנים".

איך היא הסכימה להתחתן עם סטודנט תל אביבי חילוני?

"עד היום אני לא יודע", הוא מחייך. "למרות שגם היא הייתה רק בת 23, היא כבר רצתה להתחתן. כנראה שהייתי נראה לה מספיק נחמד. סיכמנו שאשמור על אורח החיים שלי ולא אפריע לה. הבית יהיה כשר ולא אפגע בכשרות שלו, היא תשמור שבת ואני אעשה בשבת מה שאני רוצה. כל אחד יחיה את החיים הדתיים או החילוניים שלו. לאט לאט התוודעתי לאורח החיים שלה".

להניח תפילין כל שבת

בשלב הראשון הזוג הצעיר התגורר בדירת סטודנטים ליד האוניברסיטה בבאר שבע. "באחד הימים פרסמו בקבוצה של הקהילה הדתית בבאר שבע שמחפשים מקום לינה לבעל ששתו מאושפזת בסורוקה", הוא משחזר. "גרנו בדירת שלושה חדרים, כך שהיה לנו חדר פנוי. אמרנו לעצמנו: למה לא? הגיע בחור מאחד היישובים בדרום הר חברון עם כיפה גדולה, זקן ופאות. ערב אחד הוא התקלח, יצא לסלון וחיפש לפתוח ספר לימוד. ספר הקודש היחיד שהיה בבית היה תנ"ך שלם בלי פירושים ששאתי קיבלה מהצבא. הוא חשב שאנחנו דתיים ושאל: יש לכם פה איזה ספר? משהו שאפשר ללמוד? משקיבל תשובה שלילית, הוא ישב ערב שלם ופשוט קרא את התנ"ך".

"היה ממש מביך", הוא נזכר. "למחרת רצתי לבית חב"ד וקניתי כמה ספרים. בהמשך קניתי גם תפילין, לא יודע למה. לא היה לי זמן להניח במשך השבוע, אז הנחתי בשבת. אף אחד לא הסביר לי כלום. בבית חב"ד נתנו לי פרוספקט ובו הסבר איך מניחים עם תמונות וציורים לפי שלבים. עשיתי לפי הפרוספקט, אבל בשום מקום לא היה כתוב שם שלא מניחים תפילין בשבת. מתי יש זמן? בשבת. אז הייתי מניח בשבת את התפילין, ממש כל שבת. אשתי ידעה שקניתי תפילין, אבל לא ידעה מתי אני מניח. רק בשלב מאוחר יותר קלטתי שזה לא בדיוק האירוע".

עם הזמן התחזק גרון באופן הדרגתי בשמירת תורה ומצוות. אחד הטריגרים היה העובדה שבילה לא מעט שבתות אצל חמיו וחמותו באלון שבות. "עשינו הרבה שבתות באלון שבות, אז התחברתי שם קצת לקהילה, קצת לתפילות. לא היה שם חדר כושר ללכת אליו, אז הלכתי לבית הכנסת ולאט לאט דברים החלו לחלחל. בהתחלה הייתי בשמאל הדתי, כי לא הצלחתי לוותר על השמאלניות, אז התחברתי לרב יעקב מדן ולרב שלמה ברין. המשכתי להתחזק עד שהגדרתי את עצמי חרד"לניק. התחלתי לחבוש כיפה באופן קבוע ולשמור שבת, אבל עוד לא ממש הייתי בעולמה של תורה. הרב שלי היה הרב אליעזר מלמד. הייתי מתכתב איתו, שאלתי אותו אם ללכת לישיבה, והוא ענה שהיות שכבר יש לי שלושה ילדים, כדאי שאמשיך לעבוד לפרנסת המשפחה ואלמד תורה באופן עצמאי".

לאחר סיום הלימודים בבאר שבע, עברה המשפחה הצעירה ליישוב נוקדים. זמן קצר לאחר מכן הייתה לגרון תאונת דרכים, שממנה החלים בתוך זמן לא רב. אך טלטלה שחווה בחדר הטראומה של בית החולים הותירה בו את חותמה עד עצם היום הזה. "כתוצאה מהתאונה איבדתי את ההכרה והתעוררתי בחדר הטראומה. פתאום שמעתי מישהו לידי צועק: 'מה אתה עושה?' שאלתי אותו: 'מה זאת אומרת? עברתי תאונה, אני שוכב פה בבית חולים בחדר טראומה'. 'לא, אבל מה אתה עושה?' הוא המשיך להקשות עליי. אמרתי לו: 'מה אתה רוצה ממני?' הוא השיב: 'אתה כבר שעתיים שוכב עם העיניים פתוחות. קח ספר, תלמד!'. המשפט הזה הפך אותי לגמרי. באותם ימים התחיל מחזור של הדף היומי. הוא תקע לי ביד גמרא שטיינזלץ מסכת ברכות והורה: 'תלמד!'. מאז פשוט התחלתי ללמוד גמרא, עד עכשיו".

איך המשפחה קיבלה את כל התהליך שאתה עובר?

צילום: אלעזר ריבר, נהורא שידורים חיים

"לא הבנתי מילה ממה שהוא אמר, אבל הייתי מהופנט". הרב יצחק גינזבורג

> **"פתאום שמעתי מישהו לידי צועק: 'מה אתה עושה?' שאלתי אותו: מה זאת אומרת? עברתי תאונה, אני שוכב פה בבית חולים. 'לא, אבל מה אתה עושה?' הוא המשיך להקשות. אמרתי לו: 'מה אתה רוצה ממני?' הוא השיב: 'אתה כבר שעתיים שוכב עם העיניים פתוחות. קח ספר, תלמד!'. המשפט הזה הפך אותי לגמרי"**

צילום: עמנואל מימון

התחילו כזוג של חילוני ודתייה שסיכמו שיתחשבו זה בזו. משפחת גרון

"בהלם. אמא שלי, הריני כפרת משכבה, שנפטרה לפני כמה חודשים, הייתה תימנייה מהבית, אז היא קיבלה את זה בנחת, שאלה והתעניינה. אומנם אבא שלה לא היה דתי, אבל הוא עשה קידוש בשבת. הוא היה מאנוסי תימן. אבל לאבא שלי עד היום קשה מאוד. אני לא יודע מה קשה לו יותר, הדתיות או הימניות. הגעתי לרמת קיצוניות שאני לא מצביע בבחירות, כי כולם שמאלנים בעיניי. הבן שלי לקח צעד קדימה והפך לנער גבעות רציני. הוא ספג הרבה הרחקות ומעצרים, וכבר שנתיים וחצי הוא בכלא. למרות שהבן שלי הוא אסיר ביטחוני ורק בני משפחה מקרבה ראשונה יכולים לבקר אותו, בגלל שאבא שלי הוא עורך דין הוא יכול לבקר אותו. אבא שלי הוא צדיק. אחת לחודשיים־שלושה הוא נוסע עד באר שבע כדי לבקר את הנכד שלו, למרות התהום האידאולוגית הפעורה ביניהם".

חלפו עוד כמה שנים. בתקופה שלפני הגירוש מגוש קטיף הפך גרון לכהניסט. "הלכתי לישיבת הרעיון היהודי והתחברתי שם לחבר'ה", הוא מוסיף לספר. "הגירוש עצמו היה בשבילנו טראומה קשה, זה גרם לנו לנטוש את ההשקפה הציונית. היו לנו אז שלושה ילדים ואשתי הייתה בהיריון רביעי. החלטנו לעבור לגוש קטיף. בזמנו, עוד לא הכרתי ממש מי נגד מי. לאשתי הייתה בת דודה שגרה בנצרים, והיא סידרה לנו קרוואן. וכך, חודש לפני הגירוש, עברנו לגור בנצרים עם שלושת הילדים, אשתי בהיריון ואני עובד בירושלים. היינו תמימים. לא הבנתי שנצרים זה יס־מנים של המערכת. האנשים היו מאוד נחמדים וקיבלו אותנו בשמחה. אבל אני באתי בשביל להילחם, למסור את הנפש. אמרתי לאשתי: מבחינתי יוציאו אותי רק בתור גופה".

הקש ששבר את גב הגמל היה יומיים־שלושה לפני הגירוש, כשבת השירות של נצרים התקשרה לשאול כמה מכולות הם צריכים. "אמרתי לה: מכולות? על מה את מדברת? היא ענתה: עוד יומיים אנחנו יוצאים, אז אנחנו עושים מרשם - כמה מכולות כל משפחה צריכה. את צוחקת עליי? שאלתי, מה יוצאים? אנחנו נשארים פה. ניתקתי את הטלפון, רצתי לבית הכנסת, הגעתי לכמה אנשים שדיברו בחבורה ושאלתי אותם: תגידו, אתם פשוט יוצאים? מישהו אמר לי: 'המדינה נתנה, המדינה לוקחת'. חזרתי הביתה ואמרתי לאשתי: אנחנו עפים מפה עכשיו! לא רציתי שום קשר עם האירוע הזה. מאותו רגע הבנו שנינו שגמרנו עם ההשקפה הציונית".

מרשם מהתורה לכאבי גב

במשך יותר משנה הרגיש גרון אבוד. הוא לא מצא את עצמו בשום מסגרת השקפתית וקהילתית שמתאימה לרוחו. במהלך חודש כסלו פנה אליו אחד השכנים מנוקדים והציע לו להגיע להתוועדות י"ט כסלו עם הרב יצחק גינזבורג בירושלים. "אמרתי לו: לא יודע מי זה הרב גינזבורג, לא יודע מה זה י"ט כסלו, ולא יודע מה זה התוועדות. תעזוב אותי בשקט. בסוף איכשהו השתכנעתי להגיע. חיכיתי באולם יותר משעתיים עד שהוא נכנס והשאר היסטוריה. נדלקתי ממש. כמובן, לא הבנתי מילה ממה שהוא אמר, אבל הייתי מהופנט. נשארתי שם עד שתיים בלילה. מאז התחברתי לחבורת תלמידי הרב גינזבורג. הרגשתי שם הרבה יותר בנוח".

החיבור לתורת הרב גינזבורג השפיע גם על העבודה שלו. עד אז הוא עבד בקופת חולים מאוחדת כפיזיותרפיסט רגיל מהשורה. "פתאום התחדדה אצלי ההבנה שצריך להטמיע את ההנהגה של התורה בכל המובנים של החיים. התחלתי לשאול את עצמי לגבי העבודה שלי, האם מה שאני עושה עכשיו זה נכון. בא בן אדם עם כאבי גב, ואני אומר לו לעשות תרגילים מסוימים או לוחץ לו בכל מיני מקומות. לכאורה, מה זה קשור לתורה? בתורה כתוב איך מטפלים בכאבי גב? התשובה היא שכן. רק צריך את המשקפיים הנכונים כדי להבין איך באמת זה כתוב. כשמתבוננים לעומק פתאום רואים שזה אחרת".

לאט לאט הבשילה אצלו ההחלטה לעזוב את הרפואה הקונבנציונלית. "עם השנים נהייתי חב"דניק, שם נמצא חזק נושא ההתבוננות", הוא מציין. "כשמתבוננים, תמיד מגלים דברים חדשים. במקצוע שלי, בפיזיותרפיה, צריך להתבונן ולשים לב. כך תראה שהגיעו אליך שני אנשים ברצף עם כביכול אותה בעיה, ובגלל שזו אותה בעיה, לפי הפרוטוקול נתת להם את אותו מענה. הראשון הגיב למענה בצורה מסוימת, והשני הגיב אחרת לגמרי. ברפואה הרגילה מתייחסים לזה בתור סטטיסטיקה: התרופה הזאת עוזרת ל־80 אחוזים מהאנשים. אבל אם נתבונן לעומק, ננסה להבין למה היא עזרה לראשון ולא לשני. וגם אם אתבונן, זה לא אומר שבהכרח אקבל תשובה מיידית. בדומה לאימון שרירי, מאמנים את שרירי ההתבוננות. כך יוצרים תהליך הרבה יותר אמיתי ונכון, ומתחילים לגלות דברים".

לדבריו, עיקר העניין הוא שכשעולות שאלות - גם מחפשים תשובות. "הבעיה היא שאנחנו מרגישים שאנחנו לא צריכים תשובות, כי אין לנו שאלות. ההתבוננות גורמת לנו לשאול שאלות, ושאילת השאלות גורמת לנו לחפש תשובות. וכשמתחילים לחפש תשובות, פתאום מגלים שיש עולמות עצומים מחוץ לבועה שנמצאים בה. פתאום מגלים שחוץ ממה שמלמדים באוניברסיטה יש עוד עולמות אחרים לגמרי באותו תחום וכדאי להכיר אותם".

לפני כ־15 שנה, אחרי שכבר עבד כפיזיותרפיסט בקופת חולים מאוחדת במשך 11 שנה ואף קיבל קביעות וזכה לתואר מצטיין המחוז - התפטר מהעבודה. "החלטתי שאני צריך קודם כול להיות עצמאי, כי כל עוד אני עובד בתוך מערכת אני לא יכול לעשות שום דבר. משלמים לי משכורת כדי שאעשה באופן שבלוני מה שאני אמור לעשות. דיברתי עם המנהלת שהייתה אחראית עליי והסברתי לה קצת, אבל ראיתי שזה לא מתקבל. נפרדנו כידידים".

גרון קפץ היישר למים העמוקים. "שכרתי איזה מקום, ישבתי, חיכיתי שיבואו אנשים. לא ידעתי כלום על העולם העסקי", הוא נזכר. "אף פעם לא ניסיתי לשווק את עצמי. חשבתי לתומי שאם אני טוב בזה, אנשים פשוט יתקשרו ויבואו. אבל זה לא בדיוק עבד כך, ואנשים לא באו. ניסו לשכנע אותי לחזור למאוחדת, אבל ידעתי שאין מצב. יש לי משימה בחיים: אני צריך להתחיל לפתוח את הראש, לקבל ממקורות מידע אחרים, להתחיל לעבוד בצורה אחרת. ה' עזר לי, ולאט לאט העבודה התחילה לזרום יותר ויותר".

כשבא אליך פציינט עם כאבי גב, מה שונה במה שאתה מציע לו?

"קודם כול, הקשבה. היום אני מטפל בכל מיני דברים מורכבים מאוד, הרבה יותר מכאבי גב: שיתוקים, מחלות קשות מורכבות, בעיות אוטואימוניות קשות. אתן דוגמה ממישהי שהייתה אצלי לפני כמה שבועות. לפני 11 שנים היא הסיעה את אמא שלה שהייתה סיעודית לבדיקה רפואית בבית החולים. היא עלתה איתה על איזושהי רמפה וכיסא הגלגלים כמעט נפל והיא הייתה צריכה להחזיר אותו חזרה בכוח. באותו רגע נתפס לה הגב. היא הייתה מאושפזת שלושה שבועות עם פריצת דיסק קשה ועברה ניתוח. אחרי הניתוח נשארו כאבים חזקים, ברמה כזאת שהיום, כשהיא בת 70 פלוס, היא אחרי 11 שנים של סבל יום ולילה של כאבי גב עם הקרנה לרגל".

"בכלים הרגילים הייתי בודק טווח תנועה וכוח ונותן לה תרגילים. אבל גם בלי להבין יותר מדי ברפואה אפשר להסיק שמה שלא עבר אחרי 11 שנים של כאבי תופת - לא יעבור באותם כלים. ברור שזה לא האירוע. שאלתי אותה: את יכולה לספר לי קצת יותר על האירוע? למה לקחת את אמא? זה קשה, כיסא גלגלים, לעלות רמפות וכן הלאה. פתאום היא התחילה לבכות וסיפרה שיש לה עוד שישה אחים והיא היחידה שטיפלה באמא שלה. היא הרגישה מנוצלת ומתוסכלת, שהאחים שלה לא רואים אותה בכלל. הם לא רואים כמה היא משקיעה באמא, דואגת לה, מתרוצצת, לוקחת אותה לכל הבדיקות הרפואיות, רק מתעניינים מדי פעם: מה קורה עם אמא? זאת המעורבות שלהם. אחרי מה שקרה לא הייתה להם ברירה, כולם נכנסו לאירוע. כל האחים פתאום התעוררו. גם טיפלו באמא וגם טיפלו בה".

איפשהו בתת־המודע כביכול נוח לה מצב המסכנות.

"זה לא נוח לה לסבול, אבל זה מציל אותה מחוויה בלתי אפשרית של תחושת ניצול. 'אז אתה רוצה להגיד לי ש־11 שנים אני סובלת כי זה מה שעוזר לי לא להרגיש מנוצלת?' היא שאלה. אמרתי לה: אני לא יודע. זה לא שיש פתק מהשמיים, אבל זה נשמע שיש סיכוי טוב שכן. בינתיים עברו 11 שנים, האמא כבר נפטרה, אבל האחים חיים וקיימים. הצעתי לה להרים טלפון לאחים, לדבר איתם ולספר להם את אשר על ליבה. היא אכן עשתה כך, ולאחר מכן שלחה לי הודעת ווטסאפ שכולם, בלי יוצא מן הכלל, מיד הבינו, הזדהו איתה וביקשו סליחה. מאז הכול נעלם".

זה לא שבר, זה בן אדם

כל איש מקצוע רפואי צריך לדעת גם לטפל בנפש?

"חד־משמעית. הרמב"ם היה גם פסיכולוג וגם רופא גוף. הסטאז' הראשון שעשיתי היה במרכז הרפואי אסף הרופא, אצל ד"ר נחום הלפרין, אורתופד שנחשב הכי מומחה בארץ. הוא היה יושב בישיבות צוות עם כל האורתופדים הבכירים של אסף הרופא ועושה להם מבחנים. לא אשכח שאחד האורטופדים סיפר: היום הגיע למחלקה שבר בכתף, מורכב, מסוג ככה וככה. הלפרין הסתכל עליו ואמר לו: באמת? הגיע שבר למחלקה? מה, שבר הולך? איך שבר מגיע למחלקה? הוא הסתכל עליו, ולא הבין מה הוא רוצה ממנו. 'אראה לך את הצילום', הוא הציע. ד"ר הלפרין אמר בחדות: 'שבר לא מגיע למחלקה. הגיעה גברת בת 65, יש לה בעל, יש לה ילדים, יש לה משפחה, יש לה עבודה. כן, יש לה גם שבר בכתף, אבל יש לה עוד הרבה דברים'. כולם צחקו וגם אני גיחכתי, עוד לא ידעתי כלום. עם השנים, הבנתי כמה ההערות שלו היו קריטיות והן מובילות ומנחות אותי עד היום".●

> **"אז נפל לי האסימון: 'אתה יכול להמשיך בתרגילים', אמרתי ללוחם הפצוע, 'אבל כל עוד החוויה הפנימית של "אני מת" לא תיעלם, המערכת החיסונית תמשיך לייצר דלקת ברגל. תחזור לשירות, אתה חייב להרגיש שאתה לא מת. כל עוד אתה בגימ"לים, אתה מת'. הוא חזר לשירות ואחרי עשרה ימים הנפיחות ברגל ירדה לגמרי"**